

Franjo Petrarka.

Ker imá „Vrtec“ namén, da vas vodi po vsem svetu in vam kaže različne slike svetá ter vas seznanja ne samo z domačimi nego tudi s tujimi stvarmi, zatorej naj vam pové tudi nekolikó o slovečem italijanskem pésniku, katerega imé je Franjo Petrarka. Ta po vsem svetu znani učenjak in pésnik je bil rojen 20. julija 1304. leta v Arezzi na Toskanskem, kjer sta njegova roditelja vsled silovitih prekucij in puntov iz Florence pribežalši, v prognanstvu živelá. Svoja prva otročja leta je preživel deloma v Incizi deloma v Pizi,

Graččina Vauklus, prebivališče Franja Petrarke.

dokler se nij 1313. l. z roditeljema preselil v mesto Avignon na Francozkem, ki je bilo takrat stolišče tadanjega papeža (glej „Vrtec“ od 1877. l. stran 69) in kmalu potem (1315. l.) v Karpentro, kjer se je izšolal. 1319. leta je bil na vseučilišči v Montpelieru (čitaj: Monpelju) in 1323. leta na učilišči v Boulogni, kjer se je učil pravoznanstva, kar so njegov oče posebno želeli. Po smrti svojih roditeljev 1326. leta je popustil pravoznanske nauke ter se je vrnil v Avignon, kjer se je posvétel slovstvenemu in pesniškemu delovanju. Da bi mu ne izmanjkalo potrebne hrane in obleke, stopil je v duhovski stan. Iz Avignona, kjer je mnogo občeval na papeškem dvoru, popotoval je, da bi svoja znanstva pomnožil, v Rim in Napolj, kasneje tudi v Holandijo in v nemške dežele, ki ležé ob reki Renu. A najrajše je prebival na svojeji

graščini Vauklusu blizu mesta Avignona na Francozkem. To graščino si je bil Petrarka pridobil 1337. leta. Pozneje 1353. leta je zapustil Francozko in se podal nazaj na Laško, kjer je živel v različnih gorenjelaških mestih (v Milanu, Paduvi, Mantovi, Benetkah in v Parmi) večinoma po dvorih manjših italijanskih knezov. Svoje poslednje dni je preživel v Arkvi na evganejskih gričih, kjer je imel svoje mirno in samotno posestvo. Petrarka je umrl 18. julija 1374. leta zapustivši mnogo znanstvenih in pesniških umotvorov; zato je so Italijani zelo ponosni na tega svojega rojaka. Kadar bode večji in starejši, slišali bode mnogo tudi vi o njegovih delih, a zdaj vam naj zadostuje, da si zapomnite samo njegovo ime ter da znate povedati, kdo je bil slavni Franjo Petrarka.

Črnagora.

Črnagora je majhena kneževina, od vseh strani obdana s temnimi gorami, od katerih ima tudi svoje ime. Ta gorata dežela leži na zapadni strani balkanskega polotoka, ter mejí ob Albanijo, Bosno in Dalmacijo. Prebivalci Črnogore so srbsko-slovanskega debla, hraber narod, da mu ga nij jednacega na svetu, ki se živi večinoma ob lovu in živinoreji. V poprejšnjih časih je bil vladar v Črnejgori dotični vladika (škof), a od 1852. leta je prevzel črnogorsko vladarstvo knez, ki si je 1855. in 1856. leta pridobil to pravico. Glavno in stolno mesto črnogorske kneževine je Cetinje.

V drugej polovici pretečenega stoletja je bil sedež črnogorskega vladarja v novem samostanu, katerega je tedanji vladika dal sezidati na svoje troške. Pred samostanom je stalo trideset stražarjev s prelepimi peresi na klobucih. Štirje topovi, v turških vojskah pridobljeni, stali so pred vhodom tega vojniškega kakor tudi duhovniškega poslopja. Smodnišnica je stala poleg stolpa (turna) a tiskarna poleg orožnice. Nad veliko dvorano, v katerej so bila različna cerkvena oblačila, kelihi in druge cerkvene stvari, shranjevali so v vojski pridobljene barjake (bandera), orožje itd., med katerimi je bilo videti tudi glavo črnega muhameda. Petdeset stopinj od „samostana“ je stalo podolgasto iz kamena sezidano in s slamo pokrito poslopje, — to je bila posvetovalnica ali zbornica. Tikoma poleg zbornice v posebnej stáji so privezovali osle in mule, na katerih so senatorji (starešine) k zborom prijezdili. V velikanskej sobi, v katerej so imeli zborovanja, nij bilo drugzega videti razven podolgovate kamenene klopí in nekoliko debelih plaht, ki so po tleh razprostrte ležale. Tu so sedeli glavarji okoli svojega vladike, obesivši orožje na zid in prižgavši svoje čibuke (dolge fajfe). Vladika in njegovi starešine so sedeli na kamenej klopí, a v znamenje predsedniške pravice je imel samo vladika blazinico pod seboj. Vse obravnave, ki so se vršile v kakej seji, zapisoval je dotični tajnik.

Národ je imel pravico, da je volil svetovalce (senatorje), a vladika jih je potrjeval.

Vse naredbe veljavne za Črnogoro so bile izdane in potrjene po zakonodajalnem telesu, in vladika jih je po rimskem načinu razglaševal: „v imenu črnogorskega starešinstva in národa.“ Vsacemu zboru je bil predsednik navadno vladika sam. Poglavarji, prišedši od raznih krajev, da položé svoje račune,